

Fattigdommen øker:

– Familiene trenger hjelp nå, ikke om to år

Illustrasjonsfoto: Darya Ellaby / Unsplash.

Lærerstreiken:

– Vi trenger gode lærere for å ivareta morgendagens arbeidskraft

Foto: Daniel Alnhud/Utdanningsforbundet.

Boligpolitikk:

– Se til Danmark, der de har satt et tak på husleieøkninger

Leder:

“Lokalvalget kan få mye å si for hverdagen til veldig mange.”

Silje Kjosbakken, nestleder i Rødt

Rapport fra Løvebakken:

“Det er et stort flertall i Stortinget for et mer rettferdig pensjonssystem. Høyre kan ikke få vetorett i hvert forlik.”

Silje Kjosbakken
silje@roedt.no
Nestleder i Rødt

Ett år igjen til valget

Leder

I løpet av perioden som har gått siden forrige kommunevalg har Rødt gått fra å være et lite parti til å bli selve drivkrafta i folkebevegelsen mot Forskjells-Norge. Vi har vokst på å være pådriver for nye velferdsreformer som gratis tannhelse og et mer rettferdig trygdesystem, og i viktige saker som kampen for politisk kontroll over krafta er det Rødt som har gått i front. I mange spørsmål har vi trukket regjeringa til venstre og banet vei for politikk som gjør en faktisk forskjell i folks hverdag.

Nå står neste års lokalvalg for tur. 11. september markerte vi at det var ett år igjen til kommune- og fylkestingsvalget. Lokalvalget kan bli et viktig veiskille og kan få mye å si for hverdagen til veldig mange. Kommunene har ansvaret for en rekke tjenester som kan bidra til å jevne ut økonomiske, sosiale og geografiske forskjeller. Men de kan også fungere stikk motsatt. Derfor har det mye å si hvem som styrer i kommunene.

Målingene viser at vi kan stå overfor en ny høyrebølge. Med de rødgrønne i regjering, lusker Erna Solberg og hennes venner rundt klare til å kutte, legge ned og selge unna i kommunene. Det vil være et stort tilbakeskritt i kampen mot Forskjells-Norge. I en tid med høy usikkerhet, hvor prisene øker og mange får det vanskeligere, er mer høyrepolitikk og privatisering det siste vi trenger. I vanskelige tider er det fellesskap som fungerer. Rødt vil gjøre lokalvalget til en redningsaksjon for fellesskapsløsningene.

Den lange valgkampen er i gang, og allerede nå starter arbeidet med å stable på beina valglistene. I mange kommuner over hele landet skal vi styrke veletablerte kommunestyregrupper og i mange andre kommuner skal vi inn for første gang. Vi skal sørge for at det ikke bare sitter striglede heltidspolitikere rundt om i norske kommunestyre, men også vanlige arbeidsfolk som vet hvor skoen trykker. Men skal vi lykkes med det er vi avhengige av at du som er enig med oss bidrar.

I en valgkamp kan alle bidra med et eller annet, enten det er å stå på liste, koke kaffe under møter eller å stå på stand. Politikk er lagarbeid. Ingen partier er sterkere enn summen av medlemmenes innsats. Men det er her Rødts store styrke ligger. Vi har kanskje ingen rike onkler i ryggen, men vi har et lag av folk som har lært seg å stole på egne krefter for å presse fram forandring. Lokalvalget kan komme til å avgjøre om forskjellene fortsetter å øke eller om fellesskapsløsningene vinner fram. Rødt skal gi alt vi har for å sørge for det siste. Du er velkommen til å være med!

Rødt Nytt

Redaktør:
Brage Aronsen
brage@roedt.no
E-post:
roedt@roedt.no
Telefon: 22 98 90 50
Konto: 7874 05 56478

ISSN: 1504-7660 (avis)
1504-7679 (pdf)
Trykkeri: Nr1Trykk
Utgiver: Rødt
Dronningens gate 22
0154 Oslo

Vanskelig: Antallet barn som vokser opp i familier med vedvarende lav inntekt øker. Illustrasjonsfoto: Daiga Ellaby/Unsplash.

Forskjells-Norge

Brage Aronsen brage@roedt.no

– Det er ingen grunn til å vente på flere utredninger. Barna som vokser opp i fattige familier trenger hjelp nå, ikke om to år.

I begynnelsen av september kunne NRK fortelle at hjelpeorganisasjonen Familiestøtten Bergen har opplevd en dobling i henvendelser fra familier som trenger hjelp for å få hverdagen til å gå ihop. Mange tar kontakt for første gang, og forteller at de har brukt opp alle sparepengene og nå er avhengige av hjelp.

– Vi er i en litt spesiell situasjon nå. Det er lav arbeidsledighet i Norge, men fordi prisene øker mer enn lønnsveksten er det likevel mange som sliter med å betale regningene. Når prisene på matvarer, strøm, drivstoff og boutgifter skyter i været samtidig, blir det for mye å bære for mange, sier Marie Sneve Martinussen.

– Verst går det utover barna. Og barnefattigdom handler om mer enn bare økonomi. Det handler om utenforskap, om klumpen i magen, usikkerheten om framtida, skammen over å ikke ha råd til å være med på ting. At vi lar dette foregå er Forskjells-Norge på sitt aller nedrigste.

115 000 barn vokser opp i fattigdom

Antallet barn som vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt er mer enn tredoblet de siste 20 årene, ifølge tall fra Statistisk Sentralbyrå. Det er dessuten grunn til å frykte at den dystre statistikken vil se enda verre ut når nye tall som også inkluderer perioden med priskrise blir tilgjengelige.

– Når mer enn 115 000 barn vokser opp i fattigdom er det noe som har gått forferdelig galt. Den økende barnefattigdommen har vært et problem i lang tid. At de etablerte partiene ikke har klart å gjøre noe med det er et svik mot de som trenger fellesskapet mest, sier Bjørnar Moxnes.

En nylig undersøkelse gjennomført av Respons

Analyse på oppdrag fra organisasjonen Voksne for barn, viser at hele 90 prosent av befolkningen er enige i at politikere må prioritere tiltak for å bekjempe barnefattigdom i Norge. På et oppfølgingsspørsmål var hele 87 prosent enige i at politikere må øke den økonomiske støtten til barnefamilier i Norge som lever i fattigdom.

– Det burde være en klar melding til regjeringa om å handle.

Ikke tid til å vente på utredninger

Regjeringa har satt ned et ekspertutvalg som skal foreslå tiltak som gir barn som vokser opp i fattigdom bedre levekår og som forebygger at fattigdom går i arv. Moxnes og Martinussen mener regjeringa gjør det unødvendig vanskelig for seg selv.

– Det er bra at regjeringa har fått øynene opp for problemet, men utvalget skal altså bruke et år på å utrede før de kommer med sine forslag som så kanskje blir politikk. Et år er lang tid i livet til barn som vokser opp i familier med dårlig råd. Vi har ikke tid til å vente på flere utredninger. Vi trenger tiltak nå, sier Moxnes.

I en kronikk hos TV2 signert Mina Gerhardsen fra Nasjonalforeningen for folkehelsen, Mimmi Kvisvik fra Fellesorganisasjonen og Kristin Oudmayer fra UNICEF Norge, heter det at «neste høst finnes ikke for barn som havner utenfor nå». Barna som opplever økt fattigdom nå trenger en regjering som stiller opp for dem nå, skriver kronikkforfatterne. Også representanter for frivilligheten mener regjeringa somler.

– Vi vet allerede nok til å kunne gjennomføre tiltak som ville hjulpet her og nå. På lang sikt handler dette om å styrke de universelle fellesskapsløsningene i velferden. På kort sikt er det et spørsmål om kroner og øre. Disse familiene trenger rett og slett mer økonomisk drahjelp fra sorsamfunnet, sier Martinussen.

Bredt mandat for omfordeling

Rødt har lenge hatt barnefattigdom høyt på agendaen. I partiets arbeidsprogram finner en blant

annet forslag som gratis barnehage, en offentlig regulert maksimalpris for barn og unge som ønsker å delta i organiserte fritidsaktiviteter, samt utvidelse av ordningen med fritidskort, slik at barn og unge kan delta i organisert idrett uavhengig av økonomisk bakgrunn.

– Alt dette ville hjulpet, men det viktigste vi kan gjøre for å bøte på disse familienes økonomi er å øke sosialhjelpssatsene, øke barnetrygden og øke barnetillegget for uføre. Og her har vi folk flest i ryggen. En undersøkelse om barnefattigdom fra august 2021 viser at 60 prosent av nordmenn vil øke barnetrygden. Samtidig vet vi at det også er bredt flertall for å redusere de økonomiske forskjellene, sier Moxnes.

– Arbeiderpartiets svar på fattigdomsproblematikken har bygget på ideen om at det å ha flest mulig i jobb er det mest effektive tiltaket mot fattigdom. Men de som faller utenfor arbeidslivet får også barn. Derfor trengs det tiltak som er treffsikkert innrettet på å hjelpe barna og barnefamiliene. Vi kan ikke la arbeidslinja erstatte rettferdigheten.

– I vårt alternative budsjett viser vi at det ville vært fullt mulig å øke både sosialhjelpssatsene og barnetrygda hvis en hadde prioritert annerledes, skyter Martinussen inn.

– Men skal vi lykkes med denne typen utjevning må regjeringa presses til å droppe fredningen av høyresidas skattepolitikk. I forkant av statsbudsjettet som skal legges fram i oktober virker Jonas Gahr Støre og Trygve Slagsvold Vedum mest opptatt av å få ned forventningene. De snakker om vanskelige tider og behovet for et stramt budsjett med mindre oljepenget. Det lover dårlig for familiene som sliter mest.

– Det er verdt å minne om at regjeringa har et verktøy de foreløpig nekter å bruke, nemlig å øke bidraget fra de som har de store overskuddene, som har høye inntekter og store utbytter - for eksempel gjennom å øke selskapskatten. At regjeringa tviholder på sitt eget skatteløfte, samtidig som andre valglofter avlyses på grunn av trange tider, viser at det fortsatt er milliardærenes tur i Jonas

Krever tiltak: Rødt-leder Bjørnar Moxnes og nestleder Marie Sneve Martinussen. Foto: Ihne Pedersen.

Slik vil Rødt bekjempe barnefattigdom:

- Øke minstesatsen for sosialhjelp til et nivå det er mulig å leve av.
- Øke barnetrygda og bevare den som en universell skattefri overføring. Barnetrygda skal økes for eldre barn slik at den blir lik for alle aldre.
- Gratis barnehage. Dette kan innføres ved gradvis å gjøre det gratis aldersgruppe for aldersgruppe.
- Innføre maksimalpris for barn og unge som ønsker å delta i organiserte fritidsaktiviteter.

Fra Rødts Arbeidsprogram 2021-2025.

Gahr Støres Norge, sier Martinussen.

– Stortingsvalget ga oss en historisk sterk venstreside. Det gir regjeringa et bredt mandat for en ny politikk. Men det krever vilje til å tenke nytt. Det viktigste stikkordet da er omfordeling, sier Moxnes.

Rødt Norge rundt

Oslo:

Boplikt mot boligspesulasjon

Rødt Oslo mener byrådet er «handlingslammet» i boligpolitikken, og lanserer hele 27 forslag for en bedre boligpolitikk. Et av forslagene handler om boplikt.

– Bolig er den beste spareformen vi har i Norge. Da må noen bo i boligene og være folkeregistrert der, sier Sofia Rana, som sitter i byutviklingsutvalget for Rødt, til Aftenposten.

Bergen:

Bekymret for Bybanen

En budsjettsmell på på 6 milliarder for Bybanen til Åsane og Fyllingsdalen skaper bekymring i Rødt Bergen.

– Rødt er oppriktig redd for fremtiden til Bybanen til Åsane. Det siste vi trenger nå er nye overraskelser som gir ytterligere konflikt. Hvis bystyret gjennom utvalg og gruppeledere får en fortløpende orientering, tror vi konfliktnivået vil dempes. Det trenger vi for å sikre tillit og sikre prosjektets fremtid, sier gruppeleder for Rødt Bergen, Mailiss Solheim-Åkerblom, til Åsane Tidende.

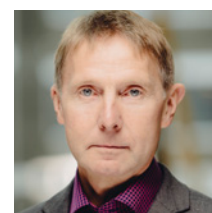

Kragerø:

Vil ha friby i Kragerø

Camilla Skjerven Langlo vil at Kragerø skal bli «friby» for fulgte og flyktende journalister, forfattere, bloggere, kunstnere eller musikere.

– Det er til enhver tid langt flere som søker om beskyttelse gjennom fribyordningen enn det er kapasitet til å hjelpe. I tillegg står flere hundre fulgte ytrere som har blitt godkjent som kommende fribyforfattere eller kunstnere på venteliste for å bli invitert til en friby, sier hun til Kragerø Blad Vestmar.

Øst-Finnmark:

Sa nei til «lobbytur»

Da Grenselandet AS, som jobber for å få realisert Davvi Vindpark, inviterte politikere med på helikopterbefaring over områdene de ønsker å bygge ut takket Rødt-politiker Jens Ingvald Olsen nei.

– Jeg ser på dette som ren lobbyvirksomhet og en type partsinnlegg. Jeg informerte også prosjektlederen at jeg anså det som en lobbytur, og at jeg ikke ønsket å delta, sier fylkestingsrepresentant Jens Ingvald Olsen til iFinnmark.

Rapport fra Løvebakken

Mímir Kristjánsson er stortingsrepresentant for Rødt.

Velger Støre Høyre eller Rødt?

Det blåser opp til pensjonsstorm på Stortinget. Hvem regjeringen velger å gjøre forlik med avgjør om vanlige folk med vanlige jobber kan gå en trygg framtid i møte.

Pensjonsreformen vil medføre store kutt for framtidens pensjonister. Særlig hardt rammer reformen de som har tunge fysiske eller psykiske jobber, og som ikke kan «velge» å jobbe til de er 70. For mange er alderdom allerede ensbetydende med fattigdom. En enslig minstepensjonist i Norge må i dag klare seg på 230.000 kroner i året, langt under EUs fattigdomsgrense.

Det trengs med andre ord en opprydning i det norske pensjonssystemet. Nå skal pensjonsreformen revideres, og regjeringa ved arbeidsminister Marte Mjøs Persen har uttalt at de ønsker et bredt forlik om framtidens pensjoner. Spørsmålet er bare hvem de skal lage forlik med - Høyre eller den breie venstresida?

Høyre har allerede forsøkt å kortslutte hele behandlingen av pensjonsreformen. De inviterer nå Ap til en pensjonshestesko over midten. Høyres betingelser er klare:

- Arbeiderpartiet må godta å øke pensjonsalderen for alle.
- Høyre sier nei til enhver forbedring i pensjonssystemet utover de forsiktige forslagene til Pensjonsutvalget ledet av tidligere NHO-sjef Kristin Skogen Lund. Søker Ap seg til Høyre må de med andre ord si nei til flere viktige forslag fra LO, som for eksempel en dobling av obligatorisk tjenstepensjon og en ny pensjon for sliterne. Det blir heller ikke noen opptrapping av minstepensjonene opp mot EUs fattigdomsgrense.
- Høyre krever at forliket skal være smalt, og ikke bredt. Frp, SV og Rødt skal stenges ute allerede før forhandlingene har begynt.

Selv om Rødt er mot hele den usosiale pensjonsreformen, vil vi gjøre vårt for å dempe de verste utslagene av reformen. For eksempel ved å få på plass en forpliktende plan for å trappe opp minstepensjonene, og å innføre en ny sliterpensjon som tar høyde for at alle ikke tilbringer hele yrkeslivet kontor.

Spørsmålet nå er hva Støre velger: Et smalt forlik fra Høyre, eller et bredt forlik med hele den rødgrønne alliansen og FrP - som går inn for betydelige forbedringer i pensjonene. De 100 rødgrønne mandatene pluss FrPs 21 gir grunnlag for et mye breiere forlik enn det regjeringen kan oppnå med Høyre.

Venstresida vant valget med et tydelig mandat fra velgerne om å ta et oppgjør med Forskjells-Norge. Vi har tenkt å holde våre valgløfter og forventer at regjeringa gjør det samme. Dersom regjeringa vender seg mot de riktige partiene, er det et stort flertall i Stortinget for å vedta et mer rettferdig pensjonssystem. Høyre kan ikke få vetorett i hvert forlik.

Krever politisk kontroll over krafta

Strømprisene opprører: Fra Industriaksjonens demonstrasjon i forbindelse med Stortingets hastemøte om strøm mandag 19. september. Foto: Brage Aronsen.

Kraftpolitikk

Brage Aronsen brage@roedt.no

Den markedsstyrte kraftpolitikken har sendt norske strømpriser i været. Nå har Industriaksjonen samlet motkreftene i en alternativ energikommisjon.

11. februar oppnevnte regjeringa sin energikommisjon. Den skal i hovedsak arbeide med hvordan Norge kan tilpasse seg de endringene som skjer i det europeiske energimarkedet. Kommisjonen skal også vurdere hvilke behov Norge har for økt tilgang på fornybar energi de kommende årene, og hvordan dette behovet kan dekkes. Stortingetsrepresentant og nestleder i Energi- og miljøkomiteen, Sofie Marhaug, har dempede forventninger til den regjeringsoppnevnte kommisjonen.

– Jeg forventer at kommisjonen leverer forslag til strukturelle endringer i kraftsystemet. Det må være poenget med å ta seg så god tid. Så frykter jeg at det de leverer handler mer om fortiden enn om fremtiden, sier Marhaug.

Vil presse fram kursendring

En av pådriverne bak den alternative energikommisjonen er Boye Ullmann, som sitter i arbeidsutvalget til Industriaksjonen og er ansatt som faglig sekretær i Rødt. Han mener regjeringa mangler en plan som sikrer politisk kontroll over den norske krafta.

– Industriaksjonen oppretta Alternativ Energikommisjon før LO-kongressen i mai 2022. Bakgrunnen var at regjeringas energikommisjon skulle jobbe fram mot desember med etterfølgende høringer som vil ta altfor lang tid i en dramatisk strømpriskrise. Strømpriskrisa krevde innspill og raske tiltak på både kort og lang sikt.

Alternativ Energikommisjon består av kjente politiske aktører som tidligere leder i Fagforbundet, Jan Davidsen, tidligere LO-leder Gerd Liv Valla, ordfører i Indre Østfold, Saxe Frøshaug (Sp), ordfører i Sunndal, Ståle Refstie (Ap) og tidligere statssekretær Trygve Tamburstuen (Ap). I tillegg er det med tunge fagfolk som BI-professorene Eli Moen og Øystein Noreng.

– Alternativ Energikommisjon vil se på årsakene til strømpriskrisa og ikke minst sammenhengen med utbygging av utenlandskablene til England og Tyskland. Vi mener at det må strukturelle endringer til i strømmarkedet. At prisene har passert 10 kroner kWh når det bare koster 11,57 øre å produsere strømmen, hører ingens sted hjemme.

– Jonas Gahr Støre og Olje- og energiminister Terje Aasland har gjentatt til det kjedsommelige at markedet har tjent oss godt. Vi mener Arbeiderpartiet må endre politikk fra dagens markedsliberalisme til politisk kontroll over krafta,

Stortingetsrepresentant: Sofie Marhaug. Foto: Ihne Pedersen.

Faglig sekretær i Rødt: Boye Ullmann. Foto: Ihne Pedersen.

en politikk som tjente Norge godt fra 1906 til 1990 uten de galopperende prisene vi er vitne til nå.

Krever politisk kontroll over krafta

– Strøm og kraft var fra 1905 til 1990 infrastruktur på linje med vann, vei og kloakk. Strømprisene ble politisk bestemt på Stortinget eller i kommunene. Energiloven forandret på dette. Kraftbørsen Nord Pool ble oppretta og Statsnett og Statskraft ble skilt ut som egne selskaper. Nord Pool er blitt en arena for spekulanter. Strøm har blitt en vare på linje med pizza og sydenturer.

Hva må etter ditt syn til for å få bukt med de høye prisene?

– I første omgang må eksporten av strøm stanses slik at vi kan fylle opp vannmagasinene. Hadde NVE bremsset den enorme eksporten av strøm høsten 2021 og vinteren 2022, hadde vi sett helt andre priser. Vi må regulere eksporten slik at det blir balanse mellom eksport og import, så Norge kan importere når strømprisene er lave i Danmark eller Tyskland. Målet må være offentlig styring framfor at strømmen blir solgt på børs, sier Ullmann.

Har så Rødts fremste kraftpolitiker noen råd til den alternative energikommisjonen?

– Jeg tror jeg skal lytte mer til den alternative energikommisjonen enn motsatt. De har samlet utrolig dyktige og kyndige folk som både har greie på kraftsystemet og politiske prosesser, sier Sofie Marhaug.

Leder i utdannings- og forskningskomiteen: Hege Bae Nyholt. Foto: Daniel Almlid / Utdanningsforbundet.

Streik

Åsne Hagen asne.hagene@gmail.com

– Kampen til lærerne handler ikke bare om lønn, men også om å rekruttere og beholde kvalifiserte lærere. Lønn er likevel et viktig virkemiddel for å løse lærermangelen, sier Hege Bae Nyholt.

Storingsrepresentanten er leder i utdannings- og forskningskomiteen på Stortinget. Hun har stor forståelse for de kravene lærere har satt søkelyset på gjennom tidenes lengste lærerstreik her til lands.

– Lærerne rapporterer at tida ikke strekker til og at de har ansvaret for store barne- og elevgrupper. Skal det enkelte barn få den oppfølginga og opplæringa de har krav på, er lærerne helt avhengige av å få flere kollegaer.

Kommer til å mangle fagarbeidere

Nyholt la ikke fingrene imellom da hun holdt appell på streikemarkering for lærerne i Trondheim:

– Sannheten er at rammene til lærerne har blitt dårligere. Sannheten er at lærere slutter i yrket fordi man ikke orker å stå i spagaten mellom det man ønsker å gjøre, og det som faktisk er mulig å gjøre i løpet av en travel hverdag. Sannheten er at dyktige lærere velger seg bort. Sannheten er at vi i Norge har en kompetansekrise, sa hun til rungende applaus fra de streikende.

– Vi mangler fagarbeidere, vi mangler ingeniører. NHO er bekymra, og jeg er bekymra, kjære lærere – for vi får ingen gode fagarbeidere, ingeniører, sykepleiere og så videre uten dere, sa Nyholt til et fullsatt Trondheim Torg.

Rødt-representanten advarer sterkt mot fagarbeidermangelen som lurder rundt neste sving dersom vi ikke klarer å holde på yrkesfaglærerne:

– Det er spesielt vanskelig å rekruttere og beholde yrkesfaglærere, fordi de går så mye ned i lønn når de går fra å være fagarbeidere til å bli yrkesfaglærere. Vi kommer til å mangle nesten 100 000 fagarbeidere fram mot 2035. Uten yrkesfaglærere får vi ikke utdanna mange nok helsefagarbeidere og bygningsarbeidere – arbeidskraft til helt sentrale samfunnsområder.

Langvarig konflikt

Lærerstreiken begynte 20. juni, da 40 lærere ved Gimle oppveksttun i Bergen gikk ut i streik ettersom Utdanningsforbundet ikke godtok lønnsoppgjøret. Skolenes Landsforbund og Norsk Lektorlag har kommet til, og da Rødt Nytt gikk i trykken streiket hele 8200 lærere ved skoler over hele landet.

Hege Bae Nyholt er bekymra for tvungen

lønnsnemnd når konflikten er såpass fastlåst.

– Nå håper vi denne streiken får fortsette og ikke blir stoppa av tvungen lønnsnemnd, slik den ble forrige gang. Lærerne må sikres reell streikerett.

Skuffa over KS

Steffen Handal er leder i Utdanningsforbundet. Rødt Nytt har ikke fått Handal i tale under de hektiske streikedagene, men han uttalte følgende til Utdanningsforbundet.no etter møtet hos riksmekleren 18. september:

– Møtet hos riksmekler i dag ga dessverre ikke noe. KS (kommunesektorens organisasjon, red. anm.) viste ingen vilje til bevegelse og har ikke rikkert seg en millimeter siden sist vi møttes. Det betyr at streiken fortsetter.

Han uttrykte tydelig skuffelse over motparten.

– Vi er fortsatt i den situasjonen at det overhodet ikke er vilje hos KS til å finne en løsning som kan få slutt på streiken. De var ikke villige til å bruke en eneste krone mer av potten i 2023.

Handal viste også til Utdanningsforbundets forslag om skoletillegg til alle lærere fra 1. mai 2023 på drøyt 10 000 kr.

– Vårt forslag til løsning vil til og med gi en lavere ramme for 2022. Drøyt 300 millioner over to år er det som skal til, og kostnaden medfører altså ikke mer enn at 0,3 prosent av ramma i kommuneoppgjøret vil bindes opp neste år. Totalkostnaden på dette er det samme som det koster å bygge 1,3 kilometer med motorvei i Norge!

Høye ambisjoner, trange rammer

Kasper Bekkeli Espeland er kommunestyre-representant for Rødt i Kristiansand. Han er selv lærer og merker presset som lærerne er utsatt for i det daglige når kravene til skolen overgår de ressursene man har til rådighet.

– Et stort paradoks er at samtidig som man skal innføre nye og ambisiøse fagplaner i norsk skole, så blir rammene i skolene stadig trangere. Vi merker at ambisjonene og forventningene ikke står i stil med pengene.

Espeland har ikke selv blitt tatt ut i streik.

– Nei, ikke denne gangen, men jeg var i streik for tre år siden, da Solberg-regjeringen avbrøt streiken med tvungen lønnsnemnd på feilaktig grunnlag. Så kampviljen er på plass, forsikrer han.

Espeland framhever sammenhengen mellom dårlig lønn og problemer med å få tak i kvalifiserte folk.

– Hovedpoenget er at KS må ta sitt ansvar som arbeidsgiver for manglende rekruttering til yrket, og at 1 av 5 lærere i dag ikke er kvalifiserte lærere. Da må lønna opp!

Han er ikke imponert over måten KS har møtt de streikende på, men spiller ballen videre til politisk

Leder i Utdanningsforbundet: Steffen Handal. Foto: Stig Weston/Utdanningsforbundet.

Lærer: Kasper Bekkeli Espeland. Foto: Privat.

hold.

– KS er nesten på høyde med SAS-lederen som i sommer satte ny rekord i arroganse mot de streikende pilotene. Men KS er styrt av politikerne, og de partiene som er representert i KS-styret bør være sitt ansvar bevisst nå.

– Politikerne må på banen!

Utdanningsforbundets Steffen Handal har også etterlyst politisk vilje til å finne løsninger.

– KS har i møtet i dag ikke lagt fram noe nytt forslag til løsning. Hvis det er et økt handlingsrom forhandlingsleder i KS trenger for å komme oss i møte, må politikerne gi ham det nå. Hvis de – som meg – ønsker å få avsluttet streiken – så er det nå de må komme på banen, sa Handal til Utdanningsforbundet.no 18. september.

– Det er uansvarlig av en organisasjon som representerer lokale skoleeiere. At lærermangelen ikke forstås og tas på alvor av KS er et alvorlig problem for elevene. Nå må politikerne med ambisjoner for skolen forstå at dette ikke kan fortsette.

Handal advarte dessuten mot å spekulere i tvungen lønnsnemnd.

– Tvungen lønnsnemnd vil stoppe streiken, men vil samtidig eskalere konflikten mellom lærerne og KS, og mellom lærerne og politikerne – som tross alt har ansvaret for skolen. Demotiverte og sinte lærere er det siste skolen og elevene trenger nå.

Leiar for Miljø- og næringspolitisk utval i Rødt: Mailiss Solheim-Åkerblom. Foto: Ihne Pedersen.

Vil bryte med veksttvangen

Miljø

Åsne Hagen asne.hagen@gmail.com

– Sirkulærøkonomi står for ein ny måte å tenke om og bruke ressursane våre på. Det finst enormt potensiale i å gjenbruke, ombruke og resirkulere, seier Mailiss Solheim-Åkerblom.

Ho er leiar for Miljø- og næringspolitisk utval i Rødt, som nyleg inviterte til konferanse om sirkulærøkonomi.

– Ein sirkulær økonomi er det motsette av det økonomiske systemet vi lever med i dag. No blir produkt laga for å gi oss nytte ei viss levetid, for deretter å bli til søppel. Vi må heller sørge for at ressursane våre går i en sirkel: Vi lagar eit produkt som gir oss nytte i si levetid, og brukar anten heile produktet på nytt, eller bryt det ned til dei ulike komponentane og brukar dei på nye måtar. Slik får ressursane våre lengre, om ikkje evig, liv.

Solheim-Åkerblom etterlyser systemendring som svar på klima- og naturkrisa verda står oppe i.

– For å løyse desse krisene er vi heilt avhengige av å bryte med kapitalismens veksttvang og gå over til eit nytt, meir berekraftig økonomisk system, seier Rødt-profilen.

– I dag blir produkt laga med planlagd forelding, slik at produkta skal gå i stykker og forbrukaren må kjøpe nytt jamleg. Det gagnar kapitaleigarane, men ikkje korkje forbrukar eller jordkloden. Det er også eit problem at det ofte er mykje billegare å kjøpe nytt enn å reparere det vi allereie har.

Jordas overforbruksdag er dagen i eit år der menneska har brukt opp dei biologiske ressursane jorda kan regenerere på eit år, og det økologiske fotavtrykket vårt såleis overgår det forbruket planeten tolar. Denne merkedagen kjem stadig tidlegare på året – frå desember i 1972 til oktober i 1997 og august i 2012. I år passerte me grensa 28. juli.

– Vi må nytte ressursane våre smartare, betre og lengre. Ved å gjenbruke, ombruke og reparere, gjer vi nettopp det. Difor er sirkulær økonomi heilt avgjerande om vi skal få ned overforbruket. Solheim-Åkerblom påpeiker at forbruket er urettferdig fordelt. Mange får framleis ikkje oppfylt grunnleggande behov, medan eit superrikt mindretal bruker for mykje av ressursane:

– Overforbruksdagen kom allereie 12. april i Noreg. Vi har dimed eit spesielt ansvar for å få ned forbruket. Det gjeld både elitens luksusforbruk, men også det vi i dag ser på som meir normalt forbruk. Skal vi klare dette, må fellesskapet sikre løysingane som gjer det mogleg: produkt som varer lengre, billegare reparasjon og å styrke fagutdanninga innan ombruk og reparasjon.

– Skrikende behov for å regulere leieprisene

Prisgalopp: Rødt vil sette et tak på husleieøkninger. Foto: Guro Aaraasen.

Boligpolitikk

Brage Aronsen brage@roedt.no

– Da Rødt foreslo det ble vi latterliggjort og fortalt at det ikke er mulig. Men nå innfører flere land tak på husleieøkninger, sier stortingsrepresentant Tobias Drevland Lund.

Skyehøye boligpriser var et problem allerede før priskrisa. Årevis med markedsstyre har gjort bolig til et lukrativt spekulasjonsobjekt. Nå trengs nye tiltak som ivaretar leietakernes interesser, mener Lund.

– Norsk boligpolitikk er innrettet på at flest mulig skal eie sin egen bolig. Men å komme seg inn på boligmarkedet uten hjelp er tilnærmet umulig. Derfor er det flere og flere som er nødt til å leie bolig i stedet. Som leietaker er du prisgitt huseier og har få rettigheter når det kommer til prisnivå. Samtidig er det noen få hushaier som tjener seg søkkrike på å eie utleieleiligheter i et marked fullstendig ute av kontroll.

– Nå er det på tide at fellesskapet griper inn og sier stopp.

Prisgalopp ute av kontroll

Den generelle prisøkningen i samfunnet var bakgrunnen for at Rødt tidligere i høst foreslo et tak på hvor mye husleia kan settes opp. Forslaget gikk ut på å sette et tak på 2,5 prosent. Normal prisvekst i Norge er til sammenlikning 2 prosent.

– I juni var prisveksten 6,3 prosent sammenlignet med samme måned året før. Det betyr at husleia også kan heves med 6,3 prosent. Med en husleie på 10 000 kroner i måneden, betyr det at leia kan økes med over 7 500 kroner i året. Det sier seg selv at det kan bli for mye å bære for mange i dagens økonomiske situasjon.

– Samtidig er det noen som blir veldig, veldig rike på å drive med utleie. Selskapet til utleiebaron Ivar Tollefsen, Fredensborg 1994 AS, gikk for eksempel med svimlende 19 milliarder i overskudd i fjor.

– Egentlig mener vi i Rødt at det bør innføres midlertidig frys i leieprisene. Det burde ikke vært tillatt å heve husleiene før vi har mer oversikt over prisveksten. Men forslaget om et tak på økninger i husleie var et slags kompromiss vi hadde ventet å få mer støtte for. I stedet ble vi ledd ut og fortalt at det ikke lar seg gjøre, sier Lund.

Slår et slag for leietakerne: Tobias Drevland Lund. Foto: Ihne Pedersen.

Se til Danmark

I Danmark innfører regjeringa nå, etter forslag fra Rødts søsterparti Enhedslisten, et midlertidig tak på hvor mye private huseiere kan sette opp husleiene. Før taket ble innført kunne utleierye ifølge leieloven la husleiene følge inflasjonen. Den er for tiden på sitt høyeste nivå på 39 år.

– I Danmark ser vi at et tak på økningen av husleiene er fullt mulig. Også i Skottland griper myndighetene inn mot hushaiene. Der har statsminister Nicola Sturgeon innført en frys av husleiene fram til neste vår. Dette er et spørsmål om politisk handlekraft.

– Boligpolitikken minner om kraftpolitikken på et viktig punkt, nemlig at politikerne i de etablerte partiene ikke greier å forestille seg å gripe inn og tøyne markedskreftene. Den politikken som skapte den norske velferdsstaten og sikret Arbeiderpartiet oppslutning på godt over 40 % klarer de plutselig ikke å se for seg lengre. Til det er det bare å si: se til Danmark! Der gjør de grepene som trengs for å få prisgaloppen under kontroll, sier Lund.

Foreslår utleietilsyn

Rødt har også foreslått et eget tilsyn som skal ivareta leietakernes rettigheter. Lund forklarer at ordningen skal likne på modellen for skjenkekontroll. Tilsynet skal kunne gi utleierye prikker.

– Vi ønsker oss et tilsyn leietakere kan ta kontakt med hvis man trenger hjelp til å tolke forskrifter eller har utfordringer med utleierye. I dag er det et veldig skjevt maktforhold mellom utleierye og leieboer, og vi ser behov for en instans som kan gripe inn i alvorlige tilfeller.

– Noen bør ha muligheten til å frata useriøse utleierye, de verste hushaiene, muligheten til å leie ut boliger eller øke prisene. Et eget utleietilsyn vil kunne fylle denne funksjonen.

Trenger hjelp: Mange av de som sitter nederst ved bordet går en tøff vinter i møte. Foto: Brage Aronsen.

– Forventer at regjeringen rydder opp i regelrotet

Trygdede som er fattigere i år enn ifjor mister likevel retten til å søke om bostøtte. Det vitner om en alvorlig systemfeil, mener stortingsrepresentant Mímir Kristjánsson.

– Mange lavtlønte, minstepensjonister og trygdede går en vanskelig vinter i møte. Men noen av dem er ekstra uheldige. Fordi trygdesatsene og arbeidsavklaringspengene økte i fjor, og fordi bostøtten ikke sees i sammenheng med trygdesatsene, er det mange som nå mister retten til bostøtte, forklarer Kristjánsson.

– Problemet er at prisene har steget langt mer enn det trygdesatsene har økt. Så de menneskene som nå mister retten til bostøtte er i virkeligheten fattigere i år enn de var i fjor. De har i realiteten mindre penger å bruke på mat, strøm og andre livsnødvendigheter. Dette er et fullstendig meningsløst utslag av regelrot som jeg forventer at regjeringen rydder opp i umiddelbart.

Trygdeytelsene ble fra 1. mai oppjustert med 4,77 prosent, i takt med forventet lønnsvekst. Men grensen for å søke om bostøtte har ikke økt i samme takt. Den er blitt justert med 2,7 prosent 1. juni, på bakgrunn av prisveksten siste år. Konsekvensen er ifølge NRK at rundt 1000 husstander ikke lenger kan søke om bostøtte, fordi

Stortingsrepresentant: Mímir Kristjánsson. Foto: Ihne Pedersen.

de får «for mye» utbetalt i uføretrygd, AAP eller andre ytelser.

– De som rammes av dette nå mister tusenvis av kroner i bostøtte hver eneste måned, og det i en tid da nesten alt i livene våre blir dyrere. Dette viser at vi er nødt til å koble sammen nivået for trygdeordningene, arbeidsavklaringspengene og dagpenger med nivået for bostøtte. Vi kan ikke ha det sånn at staten gir folk en liten økning i trygda med den ene hånda og så tar fram dem bostøtten med den andre, sier Kristjánsson.

Brage Aronsen
brage@roedt.no

Bekymret over rentehopp

Torsdag 22. september satt Norges Bank opp styringsrenta med 0,5 prosentpoeng. Samtidig varslet sentralbanksjef Ida Wolden Bache nytt rentehopp i november. Det bekymrer nestleder og finanspolitisk talsperson i Rødt, Marie Sneve Martinussen.

– Ida Wolden Bache må roe ned. Det er tydelige tegn på at norsk økonomi bremser opp, og likevel blir renta satt opp i rekordfart. Det tar tid før økte renter påvirker økonomien fullt ut, og jeg frykter at Norges bank ikke tar nok hensyn til sysselsetting. Tempoet til Norges Bank er for aggressivt og kan kvele de sårbare delene av norsk økonomi, sier Marie Sneve Martinussen.

– Jeg frykter rente-baksmell for norsk økonomi. Når renta økes så mye så fort bidrar det til høyere arbeidsledighet. Da er det de som har minst som rammes dobbelt, det er de som har vanskeligst for å takle høye renter i seg selv og som mister jobben først når ledigheten øker, legger hun til.

Rødt-nestleder: Marie Sneve Martinussen. Foto: André Løyning.

– Wolden Bache bidrar til å sende norsk økonomi inn i resesjon og tusenvis ut i arbeidsledighet. Dette blir en knallhard vinter for mange, og nå må regjeringa komme på banen med målrettede tiltak for å hjelpe de som sliter mest, sier Martinussen.

Brage Aronsen
brage@roedt.no

Belastning: De høye strømprisene er en stor belastning for de med dårligst råd. Foto: Brage Aronsen.

Strømstøtten er ikke omfordelende

De høye strømpriser er mest belastende for husholdningene med lav inntekt. I tillegg er det vanskeligere for denne gruppen å redusere strømforbruket. Siden strømforbruket øker med inntekt, er det de med høyest inntekt som får mest støtte. Det skriver Statistisk Sentralbyrå i en pressemelding.

– De økte kraftprisene vi har opplevd siden høsten 2021 har ført til store økninger i utgifter til strøm for husholdningene i Sør-Norge. Det har vært særlig belastende for de med lav inntekt, sier SSB-forsker Hanne Marit Dalen.

– Dette er en kraftig økning sammenlignet med tidligere år. Her er det i stor grad snakk om husholdninger som i utgangspunktet bruker lite strøm sammenlignet med de andre gruppene, og som ikke har så store muligheter til å sette inn sparetiltak på kort sikt.

– Selv om strømstøtten er klart viktigst for utsatte gruppers økonomi, er det de med høyest inntekt som i gjennomsnitt får mest støtte målt i kroner. Det innebærer at støtteordningen i liten grad er omfordelende, sier Hanne Marit Dalen.

Brage Aronsen brage@roedt.no

Arbeidstidsforkorting: Rødt har fått gjennomslag for et forsøk med sekstimersdag i Oslo. Foto: Pixlars.

Oslo kommune skal prøve ut sekstimersdag

Oslo kommune skal prøve ut sekstimers arbeidsdag, i første omgang i barnehagen Lillo gård i bydel Sagene, melder NRK. Forsøket skjer etter fjorårets budsjettforhandlinger mellom byrådet og Rødt Oslo.

– Dette er svært gledelig fra vår side og for alle som ønsker å redusere arbeidsdagen. Det passer bra i en tid der flere trenger jobb og vi må dele på jobbene. Med sekstimersdag får vi flere i arbeid og vi reduserer belastninga i disse yrkene, sa leder i Rødt Oslo, Siavash Mobasheri, til Dagsavisen den gang.

Prøveprosjektet skal vare i to år. Det er satt av om lag 10 millioner kroner til økt bemanning og til følgeforskning. Ingen skal gå ned i lønn.

I 2007 fikk Tines sentrallager på Heimdal i Trondheim mye oppmerksomhet da de la om til sekstimersdag og reduserte til 30 timers arbeidsuke for alle ansatte. De ansatte fikk beholde lønna, selv om de var på jobb 20 prosent mindre. Prøveprosjektet ble etter hvert innført som fast ordning, men så droppet igjen i november 2019.

Brage Aronsen brage@roedt.no

Annonse:

Det trengs et parti som er på lag med arbeidsfolk. Støtt Rødts faglige arbeid!

Vipps: #557255
Konto: 1254.62.98858

Hva skjer?

1. - 2. oktober

Globaliseringskonferansen

DOGA, Oslo. globalisering.no

29. - 30. oktober

Vendepunkt - Rødts strategikonferanse

Scandic Helsfyr, Oslo.
roedt.no/vendepunkt

30. oktober

Rødt Hjemmefra: Krisetid

Internett. roedt.no/hjemmefra

7. - 8. november

Grønn omstilling: Industri- og næringslivskonferanse

Samfunnssalen, Oslo.
industriaksjonen.no

25. - 27. november

Rødts faglige konferanse

Fafos kurs- og konferansesenter, Oslo.
roedt.no/faglig-konferanse-2022

Tips oss om aktuelle arrangementer!
Send en e-post til brage@roedt.no.

Annonse:

Få med deg siste nummer av Gnist!

Linn Stalsberg om de nye 20-årene: Vi må organisere oss! // Sofie Marhaug: Kraften som var vår // Venstresida og Ukraina // Slaget om Barentshavet

Abonner på Gnist
100 kr for første år

Send mail til
gnist@marxisme.no
for bestilling.

Eller kjøp nummeret
på www.marxisme.no

Annonse:

Annonse:

Bli medlem i Rødt!

Send sms med «Rødt [navn] [din e-post] [din adresse]» til 2090 eller se roedt.no/bli-medlem

fb.me/roedt [@raudt](https://twitter.com/raudt) [@stemroedt](https://www.instagram.com/stemroedt)

Følg oss i sosiale medier for å oppdage mer om Rødt, få svar på det du lurer på og dele med vennene dine.

